

Кулінська Я. І.

Національний медичний університет імені О. О. Богомольця

КОНЦЕПТ NON-FICTION У СУЧАСНІЙ ВОЄННІЙ ЛІТЕРАТУРІ

У статті проаналізовано особливості нон-фікшн у сучасній українській літературі, зокрема у майданно-воєнній прозі. Авторка докладно опрацювала причини появи цього явища та охарактеризувала його жанрову специфіку. Дослідниця зазначає, що у сучасній українській літературі умовно можна вирізнити два напрями – художній (белетристика) і нехудожній (нон-фікшн). Останній усе потужніше заявляє про себе у книговидаванні, все більше затребуваний авторами і суспільством. Авторка зосереджує увагу на найприметніших творах майданно-воєнної літератури, опрацьовує їх, досліджує жанрові особливості вітчизняного нон-фікшну, аналізує відмінності такого різновиду прози від белетристики. У результаті засвідчено системний характер функціонування явища нон-фікшн, поява якого – це письменницька реакція на виклики соціуму. Науковиця доводить, що еклектичність модного жанру, де автор може поєднати кілька різновидів текстів і різні жанри (прозу, вірші, публіцистику, дані соціології), перервати класичний текст новинними стрічками; проекспериментувати з дизайном книжок (різні шрифти й розміри) і мовою, бо письменники не дотримуються мовних стандартів (вживають суржик і розмовну лексику) і запроваджують власну авторську пунктуацію – це все потреба часу. Окрім цього, попит на такі книжки засвідчив перенасиченість читачів fiction-творами. Переламні події вітчизняної історії – Революція Гідності та російсько-українська війна на Сході України – серед головних причин, що розвернули суспільство до літератури факту, документальної літератури. Авторкою артикулюється ідея про невіддільність суспільних процесів і розвитку сучасного літературного процесу, характерною і невід’ємною прикметою якого і стало явище нон-фікшн.

Ключові слова: майданно-воєнна література, нон-фікшн, документальна література, література факту, реальність, еклектичність, метажанр.

Постановка проблеми. Література нон-фікшн останніми роками усе впевненіше входить у простір сучасного українського книговидавання. Особливо помітним явище стало останніми роками: переламні історичні події 2013–2014 рр. спричинили поглиблений інтерес соціуму до історії, архівів, документів, літератури факту. У суспільстві змінилися пріоритети: реальність почала цікавити сучасників більше, ніж вигадані світи ірреального – книжкові полиці заповнили перекладні й оригінальні книжки нон-фікшн літератури. Окрім цього, інтерес викликають і такі властивості жанру, як синтетичність, відкритість до інших, суміжних жанрів, а отже, й нагода та можливість для авторських експериментів. Про те, що «нон-фікшн книжок українською 2020-го не просто багато, вони винятково добрі...» [21], зазначають і фахівці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. До питання документальної літератури (літератури факту), явища нон-фікшн літературознавці зверталися неодноразово. Ці проблеми слугували об’єктом досліджень європейських і вітчизняних науковців у різні роки (П. Акройд, Б. Бойд,

Н. Ігнатів, Л. Мороз, О. Колінько та ін.). Та водночас серед фахівців досі немає одностайності у визначенні власне терміна «нон-фікшн». Приміром, у зарубіжному літературознавстві російський учений П. Басинський називає його явищем синкретичного характеру, «одним із найпарадоксальніших жанрів, художньою прозою без вимислу» [1]; «гібридним, синтетичним метажанром наративної історії на межі літератури й журналістики» вважає поняття «нон-фікшн» літературознавець Є. Савельєва [18]; «літературою з панівним документальним началом», що за своїм значенням наближається до «літератури факту» чи «документальної літератури», характеризує нон-фікшн О. Местергазі [15]. Так само серед масиву документальної літератури розглядають поняття українські дослідники О. Галич [3] та Н. Ігнатів [9]; «особливим літературним жанром» вважає нон-фікшн Н. Головченко [5]; як «різновид літератури, яка перебуває на межі художності і документальності», [2, с. 37] трактує явище М. Варикаша. І зауважує, що література нон-фікшн претендує на визнання в її текстах суб’єктивної правди автора про нього самого, але разом із тим лише

читач може назвати цей текст документальним чи художнім [2, с. 37].

Та з огляду на те, що нон-фікшн жанр набуває все більшої затребуваності серед читачів, наукові студії щодо врегулювання термінологічного визначення та вписування його у поняттєво-категоріальну базу літературознавства є особливо актуальними та вкрай важливими. Тому досліджень має бути в рази більше.

Постановка завдання. Мета роботи – проаналізувати всебічно та системно «Синдром АТО. Нотатки «Айболіта» В. Стеблюка (2017), «Блокпост» Б. Гуменюка (2016), «Нотатки мобілізованого» Н. Розлуцького (2018) у контексті нон-фікшн прози, визначити проблемно-тематичні пріоритети письменників та особливості поняття для подальшого введення його у сучасне літературознавство.

Теоретичне підґрунтя роботи становлять наукові принципи новітньої історії та теорії літератури, у дослідженні використані такі методи: описовий (для подання конкретних фактів), історико-порівняльний (для зіставлення різних типів героїв та відстеження розгортання окремих образів), системний (для узагальнення та систематизації результатів дослідження), елементи порівняльно-біографічного, герменевтичного методу, нарративного та інтертекстуального аналізу. Крім того, у роботі використано результати досліджень фахівців, що спеціалізуються на вивченні сучасного літературного процесу та воєнної прози, зокрема, Н. Герасименко [4], М. Рябченко [17], Г. Скоріної [19], Г. Улюри [21] та ін.

Визначення нон-фікшн літератури дослідниці Н. Головченко, де «сюжетна лінія вибудовується винятково на реальних подіях з епізодичними вкрапленнями художнього вимислу, адже вона засвідчує реальні події; є еkleктичною за жанровою формою текстів та водночас єдиною за темою, змістом, пафосом, формою нарративу, світоглядом автора» [5], ми вважаємо найвичерпнішим на сьогодні, тому звертатимемося до нього під час нашого дослідження.

Виклад основного матеріалу. Найприкметнішим нон-фікшн сучасної воєнної прози є книжка Б. Гуменюка «Блокпост». Видання еkleптичне і за змістом, і за жанровою формою: фейсбук-дописи, авторський щоденник, малі літературні жанри, поезія гармонійно поєднуються в ньому в один цілісний текст. Такий несподіваний синкретизм письменник пояснює потребою по-новому писати через нові суспільні обставини, зокрема, війну на Сході України, куди автор вирушив доброволь-

цем захищати Вітчизну: «Там живеш одним днем. І пишеш про один день...» [7, с. 5].

Тематично і структурно книжка поділяється на дві частини й спирається в обох на реальність: у першій зафіксовані протести на Майдані, у другій – розгортання окупаційної війни на Донбасі. Попри те, що історики поділяють події 2013–2014 рр. на два етапи: протести проти режиму Януковича та російсько-українське збройне протистояння на Сході, сам Б. Гуменюк веде інший відлік. За ним, Революція Гідності у 2014–2015 рр. – це перший і другий роки війни. Письменницькі нотатки і фейсбук-пости автора датуються саме цим часовим проміжком – з 22 січня 2014 й до 22 грудня 2015 р.

Тексти періоду протестів на Майдані – переважно датовані щоденникові записи, до них додаються короткі мережеві дописи й малі літературні форми – новели та етюди. Етапів і знакових подій самої революції, як-от: побиття студентів, розгін і зачистка Майдану беркутівцями, розстріл протестувальників, Б. Гуменюк не відтворює і не переповідає, хоча на Майдані письменник був у 24-й сотні самооборони, а отже, й очевидцем усіх подій. Натомість подає відображення усіх цих подій непрямо, через міркування, розмови, діалоги, дискусії з іншими мітингувальниками, часто звертаючись до уявного опонента. У такий опосередкований спосіб читач і відстежує хронологію буремних революційних подій. Подання матеріалу дворівневе: спершу короткий пост (фіксація), далі новела на цю ж саму тему (розгорнута реакція). Поезії вкрай мало.

У другій частині, де йдеться про перебування Б. Гуменюка («Кармелюка») у складі добровольчого батальйону «Айдар», характер представлення реальності змінюється. Щоденникові нотатки і фейсбучні авторські пости посилюються класичними новелами, етюдами, додаються вірші. Ближче до кінця датування і фіксація, як прив'язка до хронотопу, зникають. Залишається тільки письменницька творчість – новелістика й вірші.

За таким еkleптичним принципом створені й інші видання сучасного воєнного нон-фікшену – книжок «Приватний щоденник. Майдан. Війна...» М. Матіос, «Синдром АТО. Нотатки «Айболіта» В. Стеблюка, «Нотатки мобілізованого» Н. Розлуцького та ін.

Однак найбільше «Блокпост» перегукується з «Літописом самовидців» О. Забужко, передовсім багатоголоссям тексту. Щоправда, у Б. Гуменюка немає такої кількості текстів блогерів (у Забужко їх близько п'ятисот), та у автора «Блокпоста»

є наскрізні образи дідів Миколи, Василя та Кліма, вони у книжці своєю житейською мудрістю, винахідливістю, кмітливістю та гумором уособлюють український народ. Саме в їхні уста письменник вкладає гострі запитання й незручні висновки, на кшталт «двох проблем у сучасній Україні» («Дві новели») – це «юристи й приватна власність... Ці речі пов'язані і, по суті, священні у своїй недоторканності. Усі ці судді, прокурори, адвокати, законотворці, правоохоронці – всі заодно. Вони можуть звинуватити бозна в чому будь-кого, і в кінцевому результаті завжди стають на бік того, хто платить, тобто в кого більше приватної власності. Ті, хто зосередив у своїх руках левову частку колись державного, колись нашого з вами майна, просто звіріють від власної безкарності. Вони прикупили собі юристів, депутатів, телеканалів та іншого лайна, і ніби змагаються один з одним, що б то це таке зробити, щоб поглумитися над нами...» [7, с. 21].

Від діда Миколи-народу звучать і роздуми на серйозні теми про націю, патріотизм і подвиг у щоденному житті: «... коли твоєму юному бандерівцю зі Стрия на вулицях рідного міста били морду за українську мову? А коли твою юну бандерівку з Коломиї на вулицях рідного міста останній раз тягли за волосся і тицяли обличчям в асфальт тільки за те, що заплела жовто-блакитну стрічку в коси? Останній раз ніколи? А в Харкові чи Донецьку – це норма. А знаєш, що робить хлопець з Донецька чи дівчина з Харкова? Витирає сльози, обмиває кров і знову вперто розмовляє українською, і знову вплітає стрічку у волосся, хоча наступного разу їм за це можуть просто проломити голову...» [7, с. 58]. І далі як висновки – «Бандерівець – це не місце народження, це світогляд» [7, с. 58].

Згадується у Б. Гуменюка і палка дискусія, що вибухнула у суспільстві, чи потрібен українцям Донбас: «От ти скажи мені: нащо нам той Донбас? (питає дід Микола. – Я.К.)... <> скільки не їздив, скільки не зустрічався з людьми, всі отакенні хлопці, – старий підносить великий палець, – тільки не чіпай в розмові советську владу. Ви, на Західній, її ненавиділи, ми тут її не любили, а для них вона була своя...<> мешканці Півдня й Сходу ідентифікують себе з росіянами...<> А як нам жити...?» [7, с. 62–63].

У «Літописі самовидців» О. Забужко питання-полеміка про майбутнє України представлена голосами івано-франківця Т. Прохаська (Прикарпаття) і луганця Є. Спіріна (Схід): «...На нашому сході живе зовсім інший народ. Такий, якого ми,

західники, не можемо ні зрозуміти, ні прийняти, ні – тим більше – вважати за своїх... Знаю, що це неправильно, але їх треба відпустити... Кожен з нас у випадку мобілізації на східний фронт може бути вбитим тільки тому, що ми інакші. І жоден з нас не готовий убивати їх тільки тому, що вони якісь не такі...» [7, с. 213–214]. Є. Спірін відповідає від імені нового покоління, яке народилося вже за часів Незалежності й сприймає державу неподільною від «пана Прохаська до пана Євгена»: «Не кажіть такого, бо ми – нове покоління, яке поза межами телекрана, покоління, яке діє, яке допомагає і повстає за право жити в одній з ВАМИ країні...» [13, с. 216].

Порушені у «Блокпосту» й інші гострі та дражливі теми, серед них – і політичні, приміром, анексія Криму, політична слабкість і гойдалки української влади, комерційний інтерес Європи до Москви тощо; і моральні, що їх особливо під час воєнного лихоліття ставить перед собою кожний громадянин, і найперше – про обов'язок захищати Батьківщину.

Слід зазначити, що нон-фікшн-проза Б. Гуменюка з високим рівнем маскулінності. Одне зі стрижневих слів у «Блокпосту» – це битися. Воно або ж його синоніми зустрічаються і в більшості назв новел («Ми мусимо битися», «Чому ви не б'єтесь?», «Треба було битися», «Ідіть битися», «Воюйте» та ін.). Сам Б. Гуменюк не сумнівається, для нього захищати Вітчизну від ворожої навали – обов'язок кожного чоловіка, зрештою, бути воїном, боронити Батьківщину й родину закладено на рівні архетипу. Тож письменник відверто не розуміє тих, хто ховається від військової служби, не сприймає за чоловіків і так званих «диванних експертів» (для них не шкодує міцних слів), взірцем поведінки для Б. Гуменюка є побратими з «Айдару».

Та якщо за змістом «Блокпост» перегукується з «Літописом самовидців» О. Забужко, то за атмосферністю й емоційністю нагадує «Приватний щоденник» М. Матіос з її гострою експресивністю викладу подій: «Не годні тримати зроблю в руках – печіть коржики і переправляйте тим, хто їх потребує... Тільки не «умнічайте», коли інші стікають кров'ю і б'ються головами об труни своїх рідних. ...<> І навіть не прошу пробачення за різкість» [14, с. 262].

Одним з таких структурних елементів «Блокпосту», що нанизує різножанрові мозаїчні тексти на загальний каркас і цементує їх в один загальний текст, а разом додає динамічності та емоційного забарвлення, є діалог: зі знаними

реципієнтами – дідом Миколою, побратимами-добровольцями з «Айдару», відомими письменниками Олесем Ульяненком, Євгеном Пашковським та ін., але є й розмови з уявними, збірними персонажами – колективним образом пересічного українця. Діалог тут не просто обмін думками героїв, а повноцінний жанр: «Тополя» – «Кармелюку»: – *Алло! Бачу, тобі не дуже зручно розмовляти? У слухавці замість твого голосу суцільні вибухи і пальба. – Та є трохи! Сепари пішли в атаку! – Чув, ти зі своїми унсовцями зараз в «Айдарі»? Хотів запитати – як там? – Як тут?! Тут – війна! Вчора з нашого боку 38 трьохсотих і 10 двохсотих! Скільки сьогодні ще не знаю! Пауза. – Передзвони! Незручно розмовляти! Просто на нас пре танк! Треба його з РПГ прибрати! А то подавить пацанів! Того дня у них 30 трьохсотих і 8 двохсотих... Не можу це коментувати. Хочеться кричати» [7, с. 148].*

Книжка «Синдром АТО. Нотатки «Айболіта» В. Стеблюка (2017) охоплює події на Сході України з травня по вересень 2014 року: це час активного наступу українських військових і звільнення окупованих територій від проросійських найманців. Текст, як і попередні, неоднорідний за змістом і має всі прикмети нон-фікшну: ґрунтується на подіях реальності й відтворює їх із особистого досвіду для читачів, подаючи пережите через суб'єктивну інтерпретацію.

Жанрова форма – еkleктична: тут поєднуються деталі щоденникових записів, публіцистика та авторські вірші. Книжка В. Стеблюка складається з двох площин – розповіді про щоденну реальність (збройні сутички, виконання бойових завдань, проведення операцій у шпиталі й надання першої меддопомоги на полі бою тощо) та минулого (спогади дитинства, юності тощо).

Прикметно те, що саме оці флешбеки з минулого і є ключем до розуміння і тлумачення сучасності. І хоча автор розповідає передовсім про власний досвід, однак за ним легко зчитати історію цілого покоління, на чю долю випали значущі історичні події: Чорнобиль, три українські революції – студентська «Революція на граніті», Помаранчева та Революція Гідності, зміна суспільного ладу (СРСР/Незалежна Україна), а також війна на Донбасі. Автор переконаний – історія циклічна, а оскільки кожна з революцій залишилася незавершеною через відсутність суспільно-політичного результату, це й призводить до її повторюваності на новому історичному витку. Та разом із тим кожна революція – це шанс, бо народжує нову генерацію з новими прагненнями і новими можливостями.

У «Нотатках мобілізованого» Н. Розлуцького йдеться про 2015–2016 рр., коли на зміну активній фазі «маневреної» війни, боям і збройним сутичкам надійшов етап так званих мирних ініціатив та окопного протистояння. Змінюється формат війни і змінюється тактика і стратегія: з фронтального наступу й звільнення окупованих територій бійці ЗСУ перейшли на етап оборони. Автор ретельно день за днем нотує події фронтового життя після підписання Мінських угод, численних перемир'їв тощо. Частина записів присвячена товаришам по зброї – їхні думкам, настроям, планам, відносинам. Жанрова форма, як і в попередніх виданнях, еkleктична: фейсбук-пости поєднуються із щоденниковими нотатками й публіцистикою – роздумами, міркуваннями, історіями побратимів, та ще й проілюстровані фото. Художніх текстів немає, однак після прочитання «Нотаток...» складається враження, що це не лише спроба зафіксувати пережите й відтворити його для читачів, але й чернетка майбутнього великого твору.

Висновки і пропозиції. Підсумовуючи, зазначимо, що у сучасному українському книговидаванні, і зокрема, серед воєнної літератури все міцніше утверджується нон-фікшн жанр. Суспільство втомилося від ілюзій і потребує документалістики, війна – один із головних суспільних чинників, які змушують людей відмовлятися від художньої прози на користь літератури факту, літератури правди, осмислювати реальність: fiction усе більше поступається non-fiction. Тож характерними ознаками таких видань є або повна відсутність художнього вимислу, або мінімальне його вкраплення, як у Б. Гуменюка; усі автори – учасники Революції Гідності та бойових дій на Донбасі, тож усі їхні розповіді – це персональний досвід наратора.

Книжки «Блокпост» Б. Гуменюка, «Літопис самовидців» О. Забужко, «Приватний щоденник. Майдан. Війна...» М. Матіос, «Синдром АТО. Нотатки «Айболіта» В. Стеблюка, «Нотатки мобілізованого» Н. Розлуцького схожі не лише за модерною композиційною формою (еклектика різних авторських стилів, різні види текстів (мережеві дописи, мала проза (новели, етюди)/вірші/діалоги), але й дизайном – у виданнях комбінуються різні види шрифтів і кеглів, особливо важливі пости подаються капслоком, класичний текст переривається новинними стрічками; автори не дотримуються мовних правил, бавляться суржилом і розмовною лексикою, довільно застосовують пунктуаційні знаки тощо.

Такий підхід дає змогу й читачу ознайомлюватися з нон-фікшн прозою теж по-різному: або лінійно, день за днем, переживаючи разом з автором його перебування на «нульовій позиції», або ж вихопивши тексти чи вірші наосліп, фрагментарна композиція дозволяє за уривком відтворити зміст цілого.

Російська дослідниця Г. Казакова серед прикмет нон-фікшн літератури називає і «художні та драматичні засоби побудови композиції твору за драматургічним принципом «сцена за сценою» [10].

Однак, на нашу думку, у сучасній воєнній нон-фікшн літературі доцільніше говорити про мозаїчний принцип побудови, коли різножанрові фрагменти нанизуються в один текст. Хоча разом із тим

у деяких виданнях, приміром у «Літописі самовидців» О. Забужко, справді простежується створення загального тексту за правилами розгортання літературного сюжету із зав'язкою, кульмінацією тощо. Однак це поки що єдине видання серед аналогічних, де матеріал нон-фікшн структуровано і викладено за драматургічною побудовою.

Загалом, появу нон-фікшн жанру у воєнній літературі спричинила сама сучасність: невпинний розвиток громадянського суспільства вимагає й миттєвих реакцій на події, нових форм зображення дійсності. А зацікавленість і затребуваність явища нон-фікшн у соціумі – ще й бажання українців стати співавторами й творити реальність самим.

Список літератури:

1. Басинский П. Сочинять без вымысла. *Российская газета*. 12.07.2015. URL: <https://rg.ru/2015/07/13/basinskii.html> (дата звернення: 20.01.21).
2. Варикаша М. Література non-fiction: поміж фактом і фікцією. *Актуальні проблеми слов'янської філології*. 2010. Вип. XXIII. Ч. 3. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/38201/03-Varykasha.pdf> (дата звернення: 20.01.21).
3. Галич О. Жанрова система документальної літератури. *Документалістика на порозі XXI століття: проблеми теорії та історії* : матеріали Всеукраїнської наукової конференції (м. Луганськ, 18–19 вересня 2003 р.). Луганськ : Знання, 2003. С. 19–36.
4. Герасименко Н. «Блокпост»: рядки мов постріл». *Слово і час*. 2017. № 2. С. 84–97.
5. Головченко Н. «Блокпост», або Формула успіху Бориса Гуменюка. URL: <https://www.facebook.com/notes/825970911485269/> (дата звернення: 23.01.21).
6. Головченко Н. Книжка «Літопис самовидців: Дев'ять місяців українського спротиву» як художня література неklasичного формату. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ulvzsh_2015_1_12 (дата звернення: 22.01.21).
7. Гуменюк Б. Блокпост. Київ : Академія, 2016. 336 с.
8. Зелінська А. Біографічні видання як трендовий сегмент української книги нон-фікшн. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/conf/soc/09may2016/69.pdf> (дата звернення: 04.02.21).
9. Ігнатів Н. Документальна проза Світлани Алексієвич: проблематика та жанрологія. *Султанівськє читання*. 2018. Вип. 7. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/culs_2018_7_18 (дата звернення: 23.01.21).
10. Казакова Г. Нон-фікшн в современной книжной культуре. *Вестник Челябинской государственной академии культуры и искусств*. 2016. № 3 (47). С. 7–12. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/non-fikshn-v-sovremennoy-knizhnoy-kulture/viewer> (дата звернення: 11.02.21).
11. Колінько О. Нон-фікшн як особливий феномен сучасної белетристики. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія*. 2016. Вип. 24(2). С. 74–77. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_filol_2016_24%282%29_24 (дата звернення: 02.12.20).
12. Комлев Н. Словари иностранных слов. 2006. URL: <http://rus-yaz.niv.ru/doc/foreign-words-komlev/fc/slovar-205.htm#zag-1522> (дата звернення: 23.01.21).
13. Літопис самовидців: Дев'ять місяців українського спротиву. / Автор проекту Оксана Забужко, упоряд. Тетяна Терен; передм. Світлани Алексієвич. Київ : КОМОРА, 2014. 312 с.
14. Магіос М. Приватний щоденник. Майдан. Війна... Львів : ЛА «Піраміда», 2015. 356 с.
15. Местергази Е. Художественная словесность и реальность (документальное начало в отечественной литературе XX века) : автореф. диссертации на соискание ученой степени доктора филологических наук. Специальность : 10.01.08. «Теория литературы. Текстология». Москва, 2008. URL: <https://static.freereferats.ru/avtoreferats/01004290771.pdf> (дата звернення: 20.01.21).
16. Розлуцький Н. Нотатник мобілізованого. Київ : Темпора, 2018. 235 с.
17. Рябченко М. Комбатанська проза у сучасній українській літературі: жанрові та художні особливості. *Слово і час*. № 6. 2019. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/170852/08-Riabchenko.pdf?sequence=1> (дата звернення: 27.01.21).
18. Савельєва Є. Между литературой и журналистикой: нон-фикшн в зарубежном и отечественном литературоведении. *Вестник Череповецкого государственного университета*. 2018. № 2. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/mezhdu-literaturoy-i-zhurnalistikoy-non-fikshn-v-zarubezhnom-i-otechestvennom-literaturovedenii/viewer> (дата звернення: 20.01.21).

19. Скорина Г. Книги_про_війну. *Facebook*. URL: <https://www.facebook.com/groups/warbookua/> (дата звернення: 27.01.21).
20. Стеблюк В. Синдром «АТО». Нотатки «Айболіта». Київ : Дух і літера, 2017. 288 с. (Сер. «Бібліотека спротиву, бібліотека надії»).
21. Улюра Г. Реальність кличе: 14 найкращих нон-фікшн книг року українською. *The village*. URL: <https://www.the-village.com.ua/village/knowledge/knowledge-2020/305309-realist-kliche-14-naykraschih-non-fikshn-knig-roku-scho-viyshli-ukrayinskoju> (дата звернення: 20.01.21).

Kulinskaya Ya. I. NON-FICTION CONCEPT IN MODERN MILITARY LITERATURE

The article analyzes the features of non-fiction in modern Ukrainian literature, in particular in the Maidan-military prose. The author elaborated on the reasons for the appearance of this phenomenon and characterized its genre specificity. The researcher notes that in modern Ukrainian literature it is possible to distinguish two directions – fiction (fiction) and non-fiction (non-fiction). The latter is increasingly asserting itself in book publishing, increasingly in demand by authors and society. The author focuses on the most notable works of Maidan military literature, studies them, explores the genre features of domestic non-fiction, analyzes the differences between this type of prose and fiction. As a result, the systemic nature of the functioning of the phenomenon of non-fiction, the emergence of which is a writer's reaction to the challenges of society. The scientist proves that the eclecticism of the fashion genre, where the author can combine several types of texts and different genres (prose, poetry, journalism, sociology data), interrupt the classic text with news tapes; experimenting with book design (different fonts and sizes) and language, because writers do not follow language standards (use surzhik and colloquial vocabulary) and introduce their own authorial punctuation – it's all a matter of time. In addition, the demand for such books – testified to the oversaturation of readers with fiction works. The turning points of national history – the Revolution of Dignity and the Russian-Ukrainian war in eastern Ukraine are among the main reasons that turned society to the literature of fact, documentary literature. The author articulates the idea of the inseparability of social processes and the development of the modern literary process, a characteristic and integral feature of which is the phenomenon of non-fiction.

Key words: *revolution-military literature, non-fiction, documentary literature, factual literature, reality, eclecticism, meta-genre.*